

עירית תמרי, ללא כותרת, מתוך הסדרה "אודות פירנצה" 2015, תצלום

מיאוס וכאב

והנה הן שתי השורות שאיתן פתחת: "אחוז צמרמורת מחמת מיאוס, אפולו מנקה את כליו" (מהו, אני שואלת את עצמי, הכלי הזה? הסכין ששימש את האל לפשיטת העור? הלירה שהוכתמה בדמו של הסאטיר? ושמא כלי הנגינה הוא גם כלי הרצח?) – וזו התמונה שהן מעלות בדמיוני: האל, שאחד מכינוייו הוא 'פויבוס', הזורח, יושב בחשכת המעשה הנורא. בתוך הדם והבשר המרוטש, זעקות הכאב ואימתם של הצופים, הוא עסוק בניקיון שקדני, בשלווה שניטשה תיאר כ"שלוותו רבת התבונה של אל הפיסול". אלא שהאל אינו שלו לגמרי: האל מצטמרר מחמת מיאוס.

הו, האנינות... כמה מאוס היצור הצורח, בשר מדמם, הפרשות ובעתה. קשור בגפיו לעץ והאמת המחולצת מגופו היא של היותו לא יותר מפאוס שהצורה מהבהבת בתוכו אך לרגע. הצמרמורת של האל היא תגובה גופנית למה שמעורר גועל, ובו בזמן גם מבטאת סולם ערכים, יוצרת היררכיה ומותחת גבול בין הראוי בעיניו לבין הבזוי – במקרה זה, גופניותו היתרה של הגוף, אם אפשר לקרוא לזה כך; התגלותם של החיים, של כל החי – תולעת, ציפור, מרסייס – כחומר נטול תודעה, שתוך כדי מותו עורו מפרפר, בבדידות מוחלטת, נאבק לחיות.

או כך, לפחות, רואה זאת אפולו.

ניטשה כותב:

האמנות הדיוניסית רוצה להוכיח לנו את הנאת הנצחים אשר בקיום, אלא שעלינו לבקשה לא בתופעות כי אם במה שמאחוריהן. עלינו להכיר היאך כל מה שנוצר, מן ההכרח שיהיה מוכן לכליון שבע-סבל, נכפית עלינו ההבטה לתוך אימי קיומו של הפרט, אך מבלי שנתאבן למראה זה.

הולדת הטרגדיה, עמ' 101

אימי קיומו של הפרט אינם מאבנים את "האל בעל העצבים המלאכותיים". הם מעוררים בו תחושה של מיאוס. ותחושה זו, ההפוכה מאמפתיה, היא הביטוי המוחשי לחציצה שאנו שמים בינינו לבין דבר אחר (בין אם מחוצה לנו ובין אם בתוכנו).